

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากขอบเขตของการทำการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเนื้อหาที่กำหนด ได้แก่ ศึกษาหาปัจจัยในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านองค์กร เพื่อกำหนดความพร้อมของผู้ประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน และศึกษาเพื่อกำหนดเกณฑ์ความพร้อมที่เหมาะสม ต่อการประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์จากแนวคิดในเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้รู้ การสำรวจ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ การศึกษาจากผู้ประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่ประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัลระดับนานาชาติด้านการนำเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ นักวิชาการ ภาครัฐ และ ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดปัจจัยที่จะใช้ในการกำหนดเกณฑ์ความพร้อมของผู้ประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้นในครั้งที่ 1 และให้มีการตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมร่างปัจจัยที่กำหนดความพร้อมของผู้ประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จัดให้มีขึ้นในครั้งที่ 2 ทั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยดังกล่าว บนพื้นฐานของการนำไปปฏิบัติได้จริงเป็นสำคัญ และในส่วนของกาหนดเกณฑ์ความพร้อม ที่เหมาะสมต่อการประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบนนั้น ผู้วิจัยได้พัฒนาจากปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านกิจกรรม และปัจจัยด้านองค์กร และการกำหนดคะแนนความเข้มข้นในแต่ละองค์ประกอบ ได้ประมวลวิเคราะห์ จากสภาพที่แท้จริงของการประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบนเป็นหลัก ทั้งนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง ของผู้ประกอบการไปสู่ความเป็นรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงได้ เป็นสำคัญ ซึ่งสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.1.1 การศึกษาหาปัจจัย ที่ใช้ในการกำหนดความพร้อมของการประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน

ในกรณีของปัจจัยในการกำหนดความพร้อมของ ผู้ประกอบการรกรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาคเหนือตอนบน สามารถสรุปจากการศึกษาได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดความพร้อม ของผู้ประกอบการรกรกิจ

นำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) บัณฑิตกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ และ (2) บัณฑิตกำหนดมาตรฐานของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ในแต่ละองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรม และ องค์ประกอบด้านองค์กรสรุปได้ ดังนี้

(1) บัณฑิตที่กำหนดความพร้อมขั้นพื้นฐาน ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ที่จำเป็นต้องมี ดังนี้

1. จดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พุทธศักราช 2535
2. มีนโยบายที่ชัดเจนแน่นอนในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถแสดงต่อนายทะเบียน และสาธารณชนได้ทันทีที่ร้องขอ
3. มีแผนงานจัดการเส้นทางนำเที่ยวและกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน และสามารถแสดงต่อนายทะเบียน และสาธารณชนได้ทันทีที่ร้องขอ
4. มีแผนงานโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและสังคมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆที่ตนเข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม สามารถแสดงต่อนายทะเบียน และ สาธารณชนได้ทันทีที่ร้องขอ
5. ใช้มัคคุเทศก์ที่มีใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย
6. เป็นการจ้ดนำเที่ยวที่ปลอดภัยผิดกฎหมาย และผิดจารีตประเพณี ทุกชนิด
7. กิจกรรมที่ดำเนินการต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติ วัฒนธรรม) และสังคม หากมีให้มีน้อยที่สุด
8. ไม่ใช่พื้นที่ที่มีความเปราะบางทางระบบนิเวศ และพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากหากเข้าไปท่องเที่ยว อาทิ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่มีสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์อาศัยอยู่ เป็นต้น
9. ไม่มีรายการที่เห็นว่ามีแนวโน้มที่จะคุกคาม หรือทารุณชีวิตพืช และสัตว์
10. ทำประกันภัยให้นักท่องเที่ยวในวงเงินเอาประกันรายละไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท
11. ผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ที่เข้าไปบริหารจัดการ การนำเที่ยวเชิงนิเวศในทุกกระบวนการ ไม่ใช่ระบบการตัดค่าหัวไปให้มัคคุเทศก์บริหารจัดการเองทั้งหมด ดังเช่นระบบของทัวร์ป่าของจังหวัดเชียงใหม่ ในปัจจุบัน

12. มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนำเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประจำสม่ำเสมอ
13. มีการให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นเพื่อสร้างงานจ้างงาน และให้มีการกระจายรายได้
อย่างเป็นธรรม

(2) ปัจจัย ที่กำหนดความพร้อม ของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ
ในแต่ละองค์ประกอบหลักของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ก. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ
(Nature Based Tourism)

1. เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และระบบนิเวศเป็นหลัก ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
ถิ่น (เอกลักษณ์จุดเด่นของพื้นที่นั้นพื้นที่อื่น ๆ ก็มีได้เช่นกัน) และอาจมีส่วนประกอบของ
วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การผจญภัย และอื่นๆ
2. เลือกใช้พื้นที่ที่มีการพัฒนาและมีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว
เท่านั้น เช่น พื้นที่ของอุทยานแห่งชาติที่มีการจัดพื้นที่ไว้สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยเฉพาะ หรือพื้นที่ของ อบต. พื้นที่เอกชน ที่พัฒนาพื้นที่ไว้สำหรับการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ
3. ใช้พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย
4. นำนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่ เท่าที่ความสามารถในการรองรับของพื้นที่นั้น
5. จัดให้มี หรือเลือกใช้พื้นที่พักแรมของนักท่องเที่ยวที่สะอาดถูกสุขลักษณะ มีการ
ทำความสะอาดสถานที่ทุกวัน และทำความสะอาดชุดเครื่องนอนอย่างน้อยอาทิตย์ละ
1 ครั้ง (ชุดเครื่องนอน ประกอบด้วย ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน)
6. จัดให้มี หรือเลือกใช้พื้นที่ที่มีสุขารองรับนักท่องเที่ยว ที่ห่างจากแหล่งน้ำบริโภค ให้มี
สภาพสะอาด ถูกสุขลักษณะ สุขภัณฑ์ที่ใช้ไม่ชำรุด และมีน้ำสะอาดสำหรับชำระล้าง
ตลอดเวลา
7. จัดให้มี หรือเลือกใช้พื้นที่ที่มีระบบการดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น มีระบบจัดการขยะ
น้ำเสีย อากาศ และ เสียง ที่ดี
8. ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน ให้เลือกใช้พื้นที่ที่ชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะรองรับ
นักท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม ชุมชน หรือหากมี ให้มีน้อยที่สุด

9. ร่วมมือกับเจ้าของพื้นที่ ให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ที่ตนเข้าไปใช้บริการเป็นประจำ สม่ำเสมอ

ข. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Managed Tourism)

1. มีรายการนำเที่ยวที่สามารถนำเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ได้แก่ มีเอกสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว และระบบสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทำการตลาด และเสนอขายได้ทันที
2. เป็นรายการนำเที่ยวที่เป็นจริง กล่าวคือ เสนอขายให้นักท่องเที่ยวในเนื้อหารายการอย่างไร ก็ต้องดำเนินการตามนั้นทุกประการ
3. ผู้รับจองทัวร์ / ผู้ขายทัวร์ (Booking) เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี สามารถนำเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องทันที
4. มีการให้ข้อมูลล่วงหน้าแก่นักท่องเที่ยว (เน้นความสำคัญ ของการได้รับข้อมูลก่อนการเดินทาง ในระยะเวลาเพียงพอต่อการเตรียมตัว) ดังนี้
 - รายละเอียดเส้นทางและกิจกรรม
 - การปฏิบัติตัว จริยธรรมและพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว
 - การเตรียมของใช้ส่วนตัว และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ ที่ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อม
5. มีคู่มือศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม สังคม ในพื้นที่ที่จะไปเยือนให้นักท่องเที่ยว
6. จัดให้มีมัคคุเทศก์ที่เพียงพอต่อการดูแลให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่มัคคุเทศก์ 1 คน ต่อ นักท่องเที่ยว 5-10 คน
7. ให้มัคคุเทศก์ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์แต่เพียงอย่างเดียว ไม่ต้องรับผิดชอบในด้านอื่นๆ เช่น ทำอาหาร ติดต่อเช่ารถ/เรือ/แพ/ช้าง/ ฯลฯ เหล่านี้ให้เป็นภาระด้านการจัดการของผู้ประกอบการ
8. ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในการลดมลพิษมาให้บริการนักท่องเที่ยว (ไม่จำเป็นต้องหรูหรา แต่ ถูกสุขอนามัย) เช่น ไม่ใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร หรือ ไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น จานกระดาษ แก้วกระดาษเพื่อบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น
9. อาหาร น้ำดื่ม สะอาด ถูกสุขอนามัย

10. พาหนะทุกชนิดมีสภาพดี ไม่ว่าจะ เป็น รถยนต์ จักรยาน เรือ แพ และอื่นๆ และผู้ขับขี่พาหนะนั้นๆ ขับขี่ด้วยความระมัดระวัง ตลอดรายการ
11. ไม่ให้พาหนะทุกชนิดที่ใช้มีการบรรทุกเกินอัตราที่กำหนด หรือ เกินกว่าความสามารถของพาหนะนั้นๆ จะรับได้ จนอาจก่อให้เกิดอันตรายได้
12. ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัย ให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีในทุกกิจกรรม อาทิ ล่องแพ มีชูชีพ ซีจักรยาน มีหมวกกันกระแทก นั่งข้าง มีเชือกกระวังตก เป็นต้น
13. จัดให้มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล (first aid) ตลอดเวลาการเดินทาง
14. ให้มีบุคลากรที่ผ่านการอบรมด้านการปฐมพยาบาล จากหน่วยงานสาธารณสุขที่เชื่อถือได้ เดินทางไปกับคณะด้วย
15. ให้นักท่องเที่ยวเดินในเส้นทางที่กำหนดเท่านั้น (ในกรณีที่พื้นที่มีความเปราะบางทางระบบนิเวศ)
16. ให้กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง โดยคำนึงถึงความสามารถในการจัดการ ร่วมกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นสำคัญ
17. มีระบบการจัดการขยะและของเสียที่ดี เช่น การลดการนำสิ่งที่จะเป็นขยะเข้าไปในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และการนำขยะทุกชิ้นออกมาจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ค. องค์ประกอบด้านกิจกรรม เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education-based Tourism)

1. เป็นกิจกรรมที่เน้นการให้ความรู้ และเชื้อต่อการศึกษา เข้าใจในด้านธรรมชาติ ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม แก่นักท่องเที่ยว
2. เป็นกิจกรรมที่ใช้เครื่องจักรและพลังงานเชื้อเพลิงน้อย และเป็นกิจกรรมที่ไม่ก่อมลพิษ อาทิ จักรยานท่องเที่ยว (ไม่ใช่การแข่งขัน) เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก ล่องแพ ซี่ม้า นั่งช้าง นั่งเกวียน ดำน้ำ ล่องเรือ ดูดาว เป็นต้น
3. มัคคุเทศก์ ต้องมีความสามารถและทักษะในการให้ความรู้เรื่องธรรมชาติ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคมและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเที่ยวนั้นๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวทราบอย่างละเอียดถูกต้อง ชัดเจน สนุกสนาน เพลิดเพลิน (เป็นผู้มีความรู้ที่ตนอธิบายอย่างถ่องแท้)

4. ในกรณีที่มีภาคีที่ประจำกลุ่มไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเฉพาะทางนั้น ให้ผู้ประกอบการสรรหาผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นเป็นผู้อธิบายบรรยายในเรื่องนั้นๆแทน (จำไว้เสมอว่าคุณค่าของทัวร์เชิงนิเวศนั้นคือเรื่องการให้ความรู้ในระดับลึกแก่นักท่องเที่ยว)
 5. ภาคีมีทักษะทางด้านภาษาเป็นอย่างดี โดยสามารถพูดภาษาหลักของนักท่องเที่ยวที่ตนดูแลอยู่ได้ และสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี ด้วย
 6. ภาคีต้องเป็นผู้นำในด้านการปฏิบัติตนที่ดีของนักท่องเที่ยว เช่น ไม่ทิ้งขยะ ไม่ส่งเสียงดัง มีกิริยามารยาทเรียบร้อย เป็นต้น และสามารถเป็นผู้ชี้นำ ดักเตือนนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ได้
 7. ภาคีเป็นผู้รู้ในกิจกรรมที่ตนทำอยู่ เช่น รู้เรื่องการขี่จักรยานเป็นอย่างดี เมื่อนำทัวร์จักรยาน หรือรู้เรื่องนกเป็นอย่างดี เมื่อนำทัวร์ดูนก เป็นต้น
 8. เป็นกิจกรรมที่เอื้อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ประสบการณ์ที่ดี ก่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดี ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
 9. ผู้ประกอบการร่วมกับเจ้าของพื้นที่ลงทุนในระบบสื่อความหมายธรรมชาติ และควรเป็นระบบสื่อความหมายที่ดี ให้ความรู้ เข้าใจง่าย และ สนุกสนาน
 10. นักท่องเที่ยว คนท้องถิ่น ภาคี มีส่วนในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ร่วมกันอย่างเท่าเทียม
- ง. **องค์ประกอบด้านองค์กร เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-based Tourism)**
1. มีแผนงานโครงการที่แจ่มรายละเอียดระบบการจัดการ และรายการเส้นทางนำเที่ยวเชิงนิเวศ แจ้งให้เจ้าของพื้นที่ (อุทยานแห่งชาติ อบต. ฯลฯ) ทราบล่วงหน้า และมีการพิจารณาร่วมกันก่อนการนำเที่ยวในพื้นที่
 2. ว่าจ้างคนท้องถิ่นเข้าทำงานและจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม เป็นธรรม อย่างน้อยให้ไม่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด
 3. สนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น เป็นผู้ประกอบการในกิจกรรมที่ตนสามารถดำเนินการได้ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ที่พัก อาหาร เป็นต้น
 4. ซื้ออาหาร และผลิตภัณฑ์พื้นเมืองจากชาวบ้านในถิ่นที่ไปเยือน เพื่อนำมาบริการนักท่องเที่ยว (หลีกเลี่ยงการนำผลิตภัณฑ์ต่างๆ และ อาหาร เข้าไปจากในเมือง)

5. สร้างระบบการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการน้ำเที่ยวเชิงนิเวศนั้นในทุกกระบวนการ
6. สนับสนุนกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และกิจกรรมเพื่อการศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่
7. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อความเข้าใจอันดีในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นต่อไป
8. มีกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตน (ร่วมคิด ร่วมทำ)

5.1.2 การศึกษาเพื่อกำหนดเกณฑ์ความพร้อม ที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ

เมื่อทราบปัจจัย ในด้านต่างๆ ที่กำหนดความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาคเหนือตอนบนแล้ว ผู้วิจัย ได้นำปัจจัยที่ได้มาหาเกณฑ์ความพร้อม ที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน โดยกำหนดให้ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องมีครบทุกข้อ ตามปัจจัยที่กำหนดความพร้อมขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่จำเป็นต้องมีดังกล่าวข้างต้นเป็นสำคัญ ก่อนที่จะใช้แบบตรวจสอบความพร้อมที่ให้ไว้ใน บทที่ 4

เครื่องมือวัด แบบตรวจสอบนี้ ใช้เกณฑ์ระดับคะแนนสำหรับองค์ประกอบแต่ละข้อ ดังนี้ $n = 3$ ข = 2 ค = 1 ง = 0 และข้อที่ระบุให้ตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ มี หรือ ไม่มี ให้คะแนน ตามนี้ ใช่/มี = $n = 3$ ไม่ใช่ / ไม่มี = $ง = 0$ การคำนวณคะแนนที่เป็นการคิดคะแนนเฉลี่ยและร้อยละตามสูตรที่ให้ไว้ในบทที่ 4

นำผลคะแนนมาจัดกลุ่มธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศตามเกณฑ์ คือ หากได้คะแนน ต่ำกว่า 1.2 คะแนน หรือ ต่ำกว่า ร้อยละ 40 ให้ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ หากได้คะแนน ระหว่าง 1.2 - 2.1 คะแนน หรือ ระหว่าง ร้อยละ 40 ถึง ร้อยละ 70 ให้ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในเกณฑ์ดี และหากได้คะแนน 2.1 คะแนนขึ้นไป หรือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ให้ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ทั้งนี้ กำหนดให้ในแต่ละองค์ประกอบเป็นอิสระซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การแสดงผลการตรวจสอบ ต้องให้มีความชัดเจนว่า ในแต่ละองค์ประกอบมีผลการตรวจสอบเป็นเช่นไร เนื่องจาก จะได้มีการพัฒนาในแต่ละส่วน อย่างสมบูรณ์ มิใช่ เป็นการพัฒนาในเพียงบางส่วน เท่านั้น

เช่น ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวรายหนึ่งอาจมีองค์ประกอบทางด้านการจัดการดีมาก แต่มีองค์ประกอบทางด้านกิจกรรมพอใช้ เป็นต้น

ผู้ใช้แบบตรวจสอบ หรือ ผู้วัดความพร้อม จะต้องเป็นผู้ไม่มีส่วนได้เสียในการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวนั้นๆ หรือเป็นคณะทำงานที่เป็นกลาง ซึ่งขอเสนอในที่นี้ให้เป็นสถาบันการศึกษาที่เชื่อถือได้ และแบบตรวจสอบดังกล่าว ให้อ่านในบทที่ 4 หน้า 57 ถึงหน้า 61

5.2 อภิปรายผล

การทำการศึกษ เพื่อหาปัจจัยในการกำหนดความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาคเหนือตอนบนในครั้งนี้ พบว่ายังไม่มีงานวิจัยชิ้นใดที่ทำการศึกษาในแง่ของการกำหนดปัจจัยความพร้อม หรือมาตรฐานให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวสามารถนำไปปฏิบัติได้ แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนในการจัดการนำเที่ยวเชิงนิเวศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นหรือผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อพื้นที่และสังคมค่อนข้างมาก รวมทั้ง ก่อนทำงานวิจัยชิ้นนี้ได้มีผู้ให้ข้อคิดไว้มากในเรื่องของพื้นที่ที่กว้างเกินไป และเนื้อหาที่ครอบคลุมมากเกินไปสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ หากแต่ผู้วิจัยเห็นว่าท้าทาย และน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นจริง และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมได้ จึงได้ตัดสินใจทำงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งต้องยอมรับว่าเป็นงานที่ใช้กำลังกาย กำลังใจ กำลังสมอง และทุนทรัพย์มากทีเดียว

ในด้านของการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร หรือ บันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร พบว่า มีการรวบรวมและบันทึกแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้มากพอสมควร มีการรวบรวมและบันทึกแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนไว้ไม่มากนัก และที่ไม่ค่อยได้มีการรวบรวม ประมวล หรืออ้างถึงในงานศึกษาวิจัยใดๆ คือ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของธุรกิจนำเที่ยว และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้รู้ เพื่อการศึกษาวิจัยชิ้นนี้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยในส่วนที่คล้ายกัน หรือต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้ต่อไปได้ จึงได้บันทึกผลการสัมภาษณ์ และการค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวไว้ในงานชิ้นนี้มากพอสมควร

การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ ททท. และภาคเอกชนที่เป็นนายกสมาคม ประธานชมรม และเจ้าของกิจการนำเที่ยวนั้น พบว่า กลุ่มนักวิชาการ จะเป็นกลุ่มที่

แม่นยำในแนวคิดทฤษฎีในเรื่องที่สัมภาษณ์ รวมทั้งมีความเชื่อส่วนตัวที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ นักวิชาการที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ จะมองเรื่องการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นไปในพื้นที่ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ และเน้นการจัดการที่ดี นักวิชาการ ด้านชุมชนหรือวัฒนธรรม ก็จะมองเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ในส่วนของ ประธานชมรม นายกสภาค และผู้ประกอบการ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในระดับดีเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีมุมมองเพิ่มเติมเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ ในเรื่อง ของการดำเนินธุรกิจที่ต้องได้กำไร ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการมองมิติ ในเรื่องของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศแต่เพียงด้านเดียว รวมทั้งพบว่า แนวคิดที่ดี ของผู้ประกอบการอาจจะไม่ได้นำไปปฏิบัติจริงในการดำเนินธุรกิจของตนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ จิตสำนึกที่ดี และปัจจัยด้านธุรกิจที่ต้องมีกำไรของผู้ประกอบการเป็นสำคัญ สำหรับในส่วนของ เจ้าหน้าที่จาก ททท. จะเป็นกลุ่มที่มองในภาพรวมได้ดี โดยมีมุมมองทั้งในระดับนานาชาติ จนถึง ระดับชุมชน กล่าวคือ สามารถเข้าใจแนวโน้มของการท่องเที่ยวโลก การท่องเที่ยวของประเทศ และ ลงลึกไปถึงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับชุมชน ด้วย

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้ ผู้วิจัยมีข้อจำกัดเนื่องจากเป็นพนักงาน ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และทำงานอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษ จึงจำเป็นต้องมี ผู้ช่วยนักวิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีความรู้พื้นฐาน อยู่แล้ว รวมทั้งนักศึกษาต่างประเทศที่เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย เสริมความรู้เทคนิคในเรื่องของการสังเกตแบบมีส่วนร่วมให้ ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็น ว่านอกจากผู้วิจัยจะได้ทราบสถานการณ์ที่แท้จริงของการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่แล้ว ยังเป็นการพัฒนาบุคลากรที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติที่ตีอีกทางหนึ่ง กล่าวคือ นักศึกษาจำนวน 10 คนที่ช่วยเก็บข้อมูลในครั้งนี้ มีมุมมองที่กว้างขึ้นจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ในเรื่องของการ พัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาสังคม รวมทั้งสามารถแยกแยะในระดับหนึ่งได้ว่า การ ดำเนินการเช่นไรเป็นการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง หรือไม่ รวมทั้งเข้าใจด้วยว่า กิจกรรม ที่กล่าวว่าเป็นการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศนั้น จะมองเฉพาะตัวกิจกรรมไม่ได้ต้องลงลึกไปถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมนั้นๆด้วย ผู้วิจัยหวังว่า บุคลากรเหล่านี้จะจบการศึกษาออกไป เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างเป็นรูปธรรม ต่อไป

ข้อเท็จจริงจากการที่นักศึกษาออกไปซื้อทัวร์ตามกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผู้รับจองทัวร์ หรือ Booking ไม่ทราบว่าตนมีรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศ หรือไม่เข้าใจในเรื่องดังกล่าว และเมื่อนักศึกษา

อธิบายไปสักพักก็จะแนะนำให้ซื้อทัวร์ป่าทันที ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า การตอบแบบสอบถามของผู้จัดการหรือเจ้าของกิจการ รวมทั้งการตั้งชื่อกิจการ การตั้งชื่อรายการนำเที่ยว และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องทัวร์เชิงนิเวศ อาจทำไปเนื่องจากในระดับผู้บริหารมองเห็นแนวโน้มที่ดีของตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีการส่งเสริมจากภาครัฐ ยังพบอีกว่า แม้นชื่อของสถานประกอบการจะฟ้องหรือแสดงให้เห็นว่า เป็นผู้ประกอบการนำเที่ยวเชิงนิเวศก็ยังขายทัวร์ป่าธรรมดาอยู่ดี รวมทั้งผู้ประกอบการเกือบทุกรายไม่เตรียมแผ่นพับ รายละเอียดเส้นทาง และไม่มีการบอกกล่าวถึงข้อควรระวัง การเตรียมตัวให้นักท่องเที่ยว ขาดการให้ความรู้และขาดเทคนิคของการนำเสนอความรู้ ประสบการณ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และพบอีกว่าผู้ประกอบการบางรายไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยวไทย

ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยในลักษณะนี้ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลโดยเทคนิคสังเกตแบบมีส่วนร่วมในทางลับ เนื่องจากมั่นใจว่า การเข้าเก็บข้อมูลในฐานะนักวิชาการ นักศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะไม่ได้รับทราบความเป็นจริงมากเท่ากับการเป็นนักท่องเที่ยวธรรมดา

การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกหน่วยงานองค์กรที่เชิญไป และมีการเสนอความคิดเห็นอย่างกว้างขวางจริงจัง รวมทั้ง ได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากวิทยากรที่มีชื่อเสียงหลายท่าน เป็นที่น่าดีใจที่ผู้ประกอบการบางส่วนเห็นว่า การจัดสัมมนาในลักษณะนี้ มีประโยชน์ควรจัดให้มีขึ้นเป็นประจำ และเป็นที่น่าสังเกตเช่นเดียวกันว่า ประธานชมรม นายกสมาคม ด้านท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมสัมมนาเท่าที่ควร

อนึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจัย และเกณฑ์ความพร้อมของผู้ประกอบการก็นำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบนที่ได้กำหนดไว้ ยังอยู่ในระดับที่ไม่เข้มข้นมากนัก เมื่อเทียบกับแนวคิดของนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม แนวคิดขององค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม แนวคิดของนักพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และแนวปฏิบัติที่ดำเนินการกันในประเทศ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในขั้นนี้ ต้องการให้เกิดความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของผู้ประกอบการก่อน เพื่อเป็นการเริ่มต้นและพัฒนาตนเองไปสู่ระดับที่ควรจะเป็นได้ อีกทั้งมีความเห็นว่า ปัจจัยและเกณฑ์ความพร้อมที่กำหนดไว้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพความเป็นจริง และสถานการณ์ปัจจุบันของการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในขณะนั้น และเชื่อว่าจะมีการพัฒนาไปในแนวทางที่เข้มข้น ชัดเจนขึ้น จนถึงระดับที่เป็นปรัชญาที่ว่าไว้ในเรื่องการจัดการนำเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงได้ในอนาคต

5.3 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในภาคเหนือตอนบน

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ยังคงดำเนินการด้านนโยบาย และกระจายแนวคิด แต่มีได้ลงมาพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพ และมาตรฐานอย่างจริงจัง
2. การจดทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 ไม่ได้ระบุให้การประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการประกอบกรนำเที่ยวประเภทพิเศษที่มีเงื่อนไขมากกว่าการจดทะเบียนตามปกติ
3. ผู้ประกอบการ ยังไม่ลงทุนทางด้านการพัฒนาสินค้า และบริการ รวมทั้งดำเนินการด้านการตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง
4. ผู้ประกอบการ ยังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ของการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม
5. ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์และบุคคลทั่วไป คิดถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องของกิจกรรม เช่น การขี่จักรยานเสือภูเขา การนั่งช้าง การล่องแพ การเดินป่า มากกว่าคำนึงถึงกระบวนการจัดการนำเที่ยวเชิงนิเวศตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง
6. ความเข้าใจผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในภาคเหนือตอนบนว่า "ทัวร์ป่า" คือ กิจกรรมนำเที่ยวเชิงนิเวศ
7. สมาคม ชมรม ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังไม่เข้มแข็งพอ และไม่สามารถเป็นผู้นำในการกำหนด และตรวจสอบ รับรองมาตรฐานการให้บริการ การจ้ดนำเที่ยวเชิงนิเวศที่ดีได้
8. ธุรกิจนำเที่ยวในภาคเหนือตอนบนส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาผู้ประกอบการที่กรุงเทพฯ ในการทำตลาดและไม่พยายามที่จะทำตลาดไปยังผู้บริโภครด้วยตนเอง รวมทั้งไม่พยายามที่จะนำเสนอรายการนำเที่ยวแบบใหม่ๆ เข้าสู่ตลาดท่องเที่ยว
9. การตัดค่าหัวคิว และการจัดการนำเที่ยวที่ต้องพึ่งค่าคอมมิชชั่นของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในภาคเหนือตอนบน
10. ผู้ประกอบการไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรมัคคุเทศก์ในสังกัดของตนเอง
11. มัคคุเทศก์ได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรม ไม่จูงใจให้เกิดการพัฒนาตนเองไปเป็นมัคคุเทศก์เชิงนิเวศ

12. ผู้ประกอบการมองไม่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับชุมชนองค์กรชุมชนในเรื่องของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตนเข้าไปใช้ ให้มีความยั่งยืนได้
13. เจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติยังไม่ให้ความสำคัญของการแบ่งพื้นที่ใช้สอย (Zoning) หรือถ้ามีก็ขาดการจัดการที่เป็นจริง

5.4 ข้อเสนอแนะ

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ต้องเข้ามาดูแลในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง โดยลงลึกในทางปฏิบัติให้มากขึ้น
2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ต้องมีนโยบาย และให้มีการการปฏิบัติที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวได้มาตรฐาน ปฏิบัติดีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และไม่สนับสนุนส่งเสริมบริษัทนำเที่ยวที่ไม่มีมาตรฐาน สร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศโดยรวม
3. มีองค์กรตรวจสอบ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวอย่างจริงจัง
4. จัดตั้งชมรม หรือสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นในภาคเหนือตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ
5. กำหนดให้ธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประเภทธุรกิจนำเที่ยวพิเศษ ที่ต้องผ่านขั้นตอนของเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐานก่อนการยื่นขอจดทะเบียน ทั้งนี้ให้ครอบคลุม บริษัท ห้างร้าน ที่ทำให้สาธารณชนเข้าใจว่า เป็นผู้ประกอบการนำเที่ยวเชิงนิเวศ
6. ใช้งานวิจัยขั้นนี้ให้เป็นประโยชน์ โดยนำข้อกำหนดในเรื่องปัจจัยและเกณฑ์ความพร้อมไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการดำเนินการตาม แล้วองค์กรรัฐ คือ ททท. ดำเนินการด้านการตลาดให้
7. องค์กรภาคเอกชนควรประสานเครือข่ายให้เข้มแข็ง และสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างจริงจังไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง (Hidden Agenda)
8. จัดอบรมความรู้เฉพาะทางเพิ่มเติมให้มัคคุเทศก์ที่มีใบอนุญาตแล้ว
9. จัดอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะทางมากขึ้น
10. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ต้องกำหนดให้ มัคคุเทศก์สังกัดบริษัท
11. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ต้องกำหนดให้มัคคุเทศก์ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม

12. ปรับคุณสมบัติและบทบาทของมัคคุเทศก์เชิงนิเวศให้เป็นผู้เชื่อมโยงความรู้ด้วย
13. ผู้ประกอบการควรศึกษา ดูงาน ร่วมอบรม สัมมนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยๆ
14. ผู้ประกอบการต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัดได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประจำ
15. สร้างโอกาสให้คนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่นตน โดยอาจเริ่มจาก อบต. เทศบาล องค์กรชุมชนที่มีอยู่แล้ว เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น
16. รูปแบบการสร้างรายได้ ต้องมากกว่าการจ้างงาน การให้ค่าจ้าง
17. ผู้ประกอบการแต่ละราย ควรมีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง
18. ผู้ประกอบการ ต้องเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดี
19. จัดทำโครงการนำร่องที่ใช้ปัจจัยที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานความพร้อมไปใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อเป็นตัวอย่างได้

5.5 ข้อเสนอแนะทางการตลาด

1. ใช้เครือข่ายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทั้งในและต่างประเทศให้เป็นประโยชน์
2. ดำเนินการทางการตลาดร่วมกับ ททท. เช่น การต้อนรับสื่อมวลชน และผู้ประกอบการเพื่อแลกเปลี่ยนทางด้านธุรกิจ การเดินทางไปร่วมงาน Travel Mart และ Sale Promotion ที่ ททท. จัดขึ้น
3. ดำเนินการทางการตลาดไปสู่ผู้บริโภคโดยตรงด้วยตนเอง ผ่าน เครือข่ายการสื่อสารทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งทาง Internet e-commerce
4. ทำความเข้าใจในเรื่องของสินค้า (Product) ให้แก่ Agencies & Booking ทราบ และเข้าใจในคุณภาพมาตรฐานการบริการให้ถูกต้องตรงกัน
5. ไม่ตัดราคากันเองและไม่ขายทัวร์ในราคาถูกเกินไป ให้ราคาเหมาะสมกับคุณภาพและบริการ รวมทั้งต้องคำนึงถึงต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม และสังคมด้วย
6. มีความอดทน และเข้มแข็งในสิ่งที่ดำเนินการอยู่อย่างถูกต้อง ไม่ปล่อยให้กระแสการแข่งขันทางธุรกิจมาลบล้างจิตสำนึกที่ดี ในการสร้างสรรประโยชน์เพื่อส่วนรวมไปได้